

IMPACT FACTOR (SJIF) 2021 = 7.380

ISSN 2319-4766

AN INTERNATIONAL PEER REVIEWED & REFEREED JOURNAL

SCHOLARLY RESEARCH JOURNAL FOR INTERDISCIPLINARY STUDIES

APRIL-JUNE, 2021, VOL - 10, ISSUE - 53

Special Issue of Department of Political Science,
Lokmanya Mahavidyalaya Warora, Dist. Chandrapur (MS)

Contemporary India's Foreign Policy: Special Reference SAARC Countries

Chief Editor

Dr. Subodh Kumar Singh
Principal

Editor

Assit. Prof. Tanaji S. Mane
HOD, Department of Political Science

© : AUTHOR

Edition : Book 2021

Disclaimer: We do not warrant the accuracy or completeness of the Information, text, graphics, links or other items contained within these articles. We accept no liability for any loss, damage or inconvenience caused because of reliance on such content. Only the author is the authority for the subjective content and may be contacted. Any specific advice or reply to query on any content is the personal opinion of the author and is not necessarily subscribed to by anyone else.

Warning: No part of this book shall be reproduced, reprinted, or translated for any purpose whatever without prior written permission of the Editor. There will be no responsibility of the publisher if there is any printing mistake. Legal aspect is in Warora jurisdiction only in favour of Editor in Chief for this Special Issue on **CONTEMPORARY INDIA'S FOREIGN POLICY: SPECIAL REFERENCE SAARC COUNTRIES**

NOTE: Conference proceeding publication / Special issue publication/ Book with ISBN/ **Edited Book with ISBN publication** Contact us on **9881595917** either send your proposal to **srjisarticles16@gmail.com**

An International Peer Reviewed & Refereed
**SCHOLARLY RESEARCH JOURNAL
FOR INTERDISCIPLINARY STUDIES**

S. No. 5+4/5+4, TCG'S, Saidatta Niwas, D-Wing, Ph - II,
1st Floor, F. No. 104, Nr. Telco Colony & Blue Spring Society,
Dattanagar-Jambhulwadi Road, Ambegaon (BK), Pune - 411046.
Website: www.srjis.com

Chie

Lokm
and a
accre
colleg
suppo
Secret
of Lo
the co
of the
story
studen

critica
syster
Maha
of res

organ
objec
SAAI
with
succe

prove
organ
exten
acade

36	भारताचे समकालीन परराष्ट्र धोरण व सार्क संघटनेची उपयुक्तता : एक अवलोकन प्रा. डॉ. सुभाष दौलतराव उपाते	174-181	4
37	भारत-पाकिस्तान मधील व्यापाराचे विश्लेषणात्मक अध्ययन डॉ. सुनील बाळू घुगे	182-188	5
38	भारत पाकीस्तान संबंध आणि सार्कची भूमिका डॉ. विठ्ठल ल. मंडुलवार	189-192	5
39	जागतिक विकासात सार्कची भूमिका प्रा. डॉ. कृष्णा आनंदराव माहुरे	193-197	5
40	भारत-बांगलादेश संबंध डॉ. शरद मधुकर कुळकर्णी	198-201	5
41	भारत - बांगलादेश संबंध एन. आर. कन्हाके	202-204	
42	भारत - पाकिस्तान संबंध एक अभ्यास प्रा. महादेव उत्तम तोंडे	205-209	
43	भारताच्या दृष्टीकोणातून - सार्क प्रा. चंद्रकांत. एन. पुरी	210-214	
44	भारत-श्रीलंका संबंधाचे बदलते स्वरूप प्रा. महिपाल रामराव सुळे & डॉ. दयानंद माधवराव गुडेवार	215-218	
45	भारताचे समकालीन परराष्ट्र धोरण विशेष संदर्भ सार्क देश सहा. प्रा. श्रीमती एम. व्ही. चौधरी	219-223	
46	पंतप्रधान मोदींची व्यूहनीती आणि शेजारी राष्ट्रे नितिन नन्नावरे	224-226	
47	सार्क संघटनेची प्रासंगिकता प्रा. सौ. सुहास चंद्रशेखर नागापूरे	227-233	
48	भारत नेपाळ संबंध प्रा. तळणीकर एस. जी.	234-237	

भारताचे समकालीन परराष्ट्र धोरण व सार्क संघटनेची उपयुक्तता : एक अवलोकन

प्रा. डॉ. सुभाष दौलतराव उपाते

सहयोगी प्राध्यापक तथा राज्यशास्त्र विभाग प्रमुख, आदर्श कला व वाणिज्य महाविद्यालय,
देसाईगंज (वडसा), जि. गडचिरोली, म.रा. ई-मेल: supate.1965@gmail.com

सार्कच्या निर्मातीची पार्श्वभूमी:—

सार्कच्या निर्मातीचा प्रस्ताव बांगलादेश कडून १९७९ मध्ये ठेवला गेला. दक्षिण आशियाई देशांनी एकत्रीत येऊन एप्रिल १९४७ ते डिसेंबर १९८५ या काळात प्रदीर्घ चर्चा करून दिनांक ८ डिसेंबर १९८५ रोजी सार्क संघटनेची ढाका येथे स्थापना केली. या बाबतीत बांगदेशाचे तत्कालीन अध्यक्ष जनरल इर्शाद यांनी अंतिम पुढाकार घेतला. सुरवातीला भारत, बांगलादेश, श्रीलंका, मालदीव, पाकिस्तान, भूतान आणि नेपाळ हे सात देश या संघटनेचे सदस्य होते. दक्षिण आशियातील देशांचे समाजकल्याण आणि तेथील लोकांचा जीवन विकास, आर्थिक स्थितीत सुधारणा इत्यादी उद्दिष्ट्ये समोर ठेवून ही संघटना तयार केली गेली. या देशांनी त्यावेळी कृषी, ग्रामिण विकास, दूरसंचार, हवामान, आरोग्य आणि लोकसंख्यावाढ या क्षेत्रात एकात्मिक कृती कार्यक्रम राबविण्याचे ठरविले. १९७९ ला सोविएत रशियाने अफगाणिस्तान मध्ये लष्करी हस्तक्षेप केला होता. याचवेळी नव शीत युद्धाला (New Cold War) प्रारंभ झाला. सोविएत रशियामुळे अमेरिकेची दक्षिण आशियाकडे विशेष लक्ष केंद्रीत झाले. कारण दक्षिण आशियात साम्यवादाच्या वाढत्या प्रभावाचे प्रतिरोधन (Containment of Communism in South Asia) करणे अमेरिकेला गरजेचे वाटले. अमेरिकेच्या अप्रत्यक्ष आर्शावादाने १९६९ मध्ये दक्षिण पूर्व आशियाई राष्ट्रांची सहकार्य संघटना अर्थात "आसियान" ची स्थापना झाली होती. म्हणून भारतीय धोरणकर्त्यांना असा संशय आला की, सार्कच्या निर्मातीमागे अमेरिकेचे प्रोत्साहन असावे.

काही परराष्ट्र धोरण विश्लेषकांच्या मते सार्कच्या निर्मातीमागे छोट्या दक्षिण आशियाई राष्ट्रांचे राजकारण होते. बांगलादेश, भूतान, नेपाळ, श्रीलंका या दक्षिण आशियातील लहान आणि गरीब राष्ट्रांना भारताच्या श्रेष्ठत्वाची आणि वाढत्या प्रभावाची भीती होती. असे काही विचारवंतांचे म्हणणे होते. भारताने सार्कच्या स्थापनेच्या प्रस्तावाचे स्वागत करतांना दोन अटी ठेवल्या

१. सार्कच्या व्यासपीठावरून द्विपक्षीय वादग्रस्त प्रश्नांची, संघर्षाची चर्चा होता कामा नये. या व्यासपीठाचा उपयोग हा केवळ विभागीय सहकार्य वाढविण्यासाठीच केला जावा.
२. सार्कच्या व्यासपीठावरून घेतला जाणारा प्रत्येक निर्णय हा सर्वानुमते घेतला जावा.

लोकसं
मानवा
कृतीयो
नाही. 1
भारत-
झाली.
प्रमाणा
सवलत
बांगला
आर्थिक
सर्व र
यासात
प्रयत्न